

ธรรมานุศาสน์

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

โลกธรรม

โลกธรรม ๘ ธรรมดาของโลก, เรื่องของโลก, ความเป็นไปตามคติธรรมดาซึ่งหมุนเวียนมาหาสัตว์โลกและสัตว์โลกก็หมุนเวียนตามมันไป ดังนี้

๑. ลาภ ได้ลาภ, มีลาภ
๒. อลาภ เสื่อมลาภ, สูญเสีย
๓. ยศ ได้ยศ, มียศ
๔. อยศ เสื่อมยศ
๕. นิินทา ตีเตียน
๖. ปัสสา สรรเสริญ
๗. สุข ความสุข
๘. ทุกข์ ความทุกข์

โดยสรุปเป็น ๒ คือ ข้อ ๑-๓-๖-๗ เป็น อริฏฐารมณ คือ ส่วนที่น่าปรารถนา; ข้อที่เหลือเป็น อนิฏฐารมณ คือ ส่วนที่ไม่น่าปรารถนา

โลกธรรมเหล่านี้ ย่อมเกิดขึ้นทั้งแก่ปุถุชนผู้มิได้เรียนรู้ และแก่อริยสาวกผู้ได้เรียนรู้ต่างกันแต่ว่า คนพวกแรกย่อมไม่รู้เห็นเข้าใจตามความเป็นจริง ลุ่มหลง ยินดียินร้ายปล่อยให้โลกธรรมเข้าครอบงำอำยิจิต พุยุบเรื่อยไปไม่พ้นจากทุกข์ มีโสกะปริเทวะ เป็นต้น ส่วนอริยสาวกผู้ได้เรียนรู้ พิจารณาเห็นตามเป็นจริงว่า สิ่งเหล่านี้อย่างใดก็ตามที่เกิดขึ้นแก่ตนล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา ไม่หลงไหลมัวเมาเคลิ้มไปตามอริฏฐารมณ ไม่ขุนมัวหม่นหมอง คลุ้มคลั่งไปในเพราะอนิฏฐารมณ มีสติดำรงอยู่ เป็นผู้ปราศจากทุกข์ มีโสกะ ปริเทวะ เป็นต้น

ที่มา : พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ผู้แต่ง สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

สำนักพิมพ์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๖